

T. T. G.

Nr. 7. Veebruar 1929.

=====

Väljaandja: Tartu Tütarlaste Gümnaasiumi Õpilaspere. Peatoimetaja: Aug. Raud. Tegev toimetaja: J. Post. Toimetuse liikmed: V. Burdukov, A. Grünverk, T. Linde, E. Põderon, V. Taadler. Kaastööd võtavad vastu kõik toimetuse tiikmed igal ajal. "T.T.G." ilmub kaks korda kuus, iga kuu 1. ja 15 päeval, 12-ne lhk. suuruses.

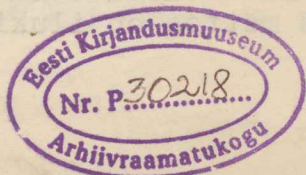
=====

Kirjanduse tähtsusest isiklikus ja seltskondlikus elus.

Inimese tundeelu ja ta seesmine maailm on hallidest aegadest päälle olnud lahendamatuks probleemiks. Palju on selle küsimuse juures vaieldud, palju on uuritud ja paljud suuread isikud sadade aastate kestes on terve oma elu selleks pühendanud, et leida seletustneile äärmiselt komplitseeritud avaldustele, mida võiks koos nimetada inimese sisemiseks ilmaks. Isegi palju lahendusi on leitud, ent kuivõrt need lahendused kedagi rahuldavad, on väga küsitav. Inimese tundeelu on ikkagi midagi sarnast, mida ei saa analüüsida ega mõõta tavaliste mõõduriistadega. Nagu pikkusi saab mõõta ja võrrelda ainult pikkusega, nii on ka tunnete mõõduks ja kriteeriumiks ainult tunded, ja eks ole ju need igal indiviidil isesugused. Kindel on aga, et sellepeale vaatamata inimestel, niikaua, kui ajalugu tagasi ulatub, ikkagi tahtmine ja tung on olnud ennast avaldada, oma tundeid ja tõekspidamisi laiematele hulkadele arusaadavaks teha ja neid reallsesse, meeleriistadega tapitavasse vormi valada, mis säiluksid mitmete põlvete kestes. Kohasem viis selleks näib olevat olnud kupitav meetod. Inimene katsus seda, mis ta meeltes hõljus, jäljendada kivis. Kupitlused anti edasi detailides, ja tänu sellele leidusele, on meil praegu võimalik enam-vähem tõenäoliselt otsustada nende inimeste eluviiside ja vaimlise intelligentsi üle. Kas arenes inimestel vaimline tasapind kiiresti või leiti see jäädvustamise viis vähe produktiivne ja tülikas, ent tõenäolik on, et pea tarvidust tunti lühema ja kiirema mõtetetõlgitsemise järele. Seda momenti võib ka kirjanduse sünniks lugeda, sest reljeefkujutiste asemele astusid juba märgid, mis paljude aastasadade kestes on jõudnud praeguse täiuseni.

Pika aja kestes on ka palju tõlgitsetud ja jäädvustatud inimhinge. Määratunud raamatukogud üle ilma sisaldavad oma lehekülgedel terve inimeso arenemis- ja küpsemisloo, nende püüdeid, tõekspidamisi ja kättesaamatuid fantastlikke unistusigi. Suurimad geeniused pole oma enese ideid ja leidusi enesega hauda viinud, vaid neid järglastele raudvaraks jätnud.

Tänapäeval on kirjandus tervikuna saanud esemeks, milleta ükski ühiskonna liige ei saa tegutseda ega areneda. Praeguse aja inimene on kirjandusest niivõrt ärarippuv, et sellest lahtiütlemise korral, mida on pea võimata kujutella, ta olukorda satub, mida enam milgi tingimusel inimese olukorraks ei saa nimetada. Kirjandust praegusel ajal mitte tarvitada tähendaks lahti öelda igast teadusest, igast kunstist ja üldse vaimlisest haridusest. Teisest küljest on tänapäeva kirjavara jälle niivõrt suur ja laialdane, et võimata on ühel inimesel selle kõigega tuttavaks saada ja seda omandada. Ta peab sellepärast ainult väikese osaga sellest suuremist kogumist leppima ja seda välja valima, mis kõige lähemalt tema kutsega seotud ja talle sellega kõige enam kasulik võib olla. Olgugi, et kirjanduse mitmesuguste eriliikide arv väga suur on, ei tee see siiski mingisuguseid raskusi seda üles leida, mis üht või teist inimest hu-

vitab või mis talle on vajalik. Seda võimaldab meile just selle suure ja laialdase vara klassifikatsioon, mis on kõige paremaks Ariadne lõngaks.

Kui vaadelda kirjanduse liigitust, siis võib siin peamiselt vahet teha kolme suurema rühmituse vahel. Need oleksid: teaduslik-, ilu- ja ajakirjandus. Teaduslikust kirjandusest erineks veel suurema ja lahkuminevana haruna vaimulik kirjavara. Teaduslik kirjandus, kui kõige teoreetilise ja praktilise õpetuse salv, on igale inimesele möödapääsematuks vajaduseks. See on põhiallikas, kust ammutame omale teadmisi sellest, mis sünnib iga päev meie ümber ja meis enestes ning kuidas neid nähtusi seletada ja kasutada. Kuivõrt komplitseeritud on loodusnähtused, kuivõrt keeruleine ja imestamisväärne tõeuslik on meie organism, kuivõrt otstarbekohaselt toimuvad elavas looduses füsioloogilised protsessid, sellest kõigest saame aru alles siis, kui oleme aastaid otsa uurinud ja lugenud mainitud asiolusid käsitlevaid teoseid. Ent need aastad ei anna meile veel midagi täiuslikku. Me jõuame ainult arusaamisele, kuivõrt puudulikud on meie teadmised. Teisest küljest pakub ka teaduslik kirjandus palju, mis elus väga tarvilik teada, et olla praktiline ja ökonoomne. Iseloomustav on teaduslikule kirjandusele, et ta alati ühesuguse väärtuse omab, põlvenegu teosed ükskõik misajast, muidugi ses ulatuses, mis uuemate leidudega pole ümber lükatud.

See on ka üheks suuremaks vaheks teadusliku kirjanduse ja ajakirjanduse vahel. Ajakirjanduse väärtus pole stabiilne. Nagu teada, on ajakirjanduse ülesanne inimesi informeerida kõige uuematest sündmustest ja sellega sidet luua üksteisest kaugelseisvate maaalade ja rahvaste vahel. Ta otsene ülesanne koondub ikkagi suuremalt osalt ühe ja sama riigi piiridesse, kus ta omab kõige suurema lugejaskonna. Ajakirjanduse olemasolu näol on lugejate hea võimalus päevpäevalt jälgida riigi majandusliku, kui ka poliitilise elu arenemiskäiku ja selle üle ka ise lühedalt ja kerge vaevaga mõtteid avaldada. Kuna ajakirjandus väga mitmesuguste huvidega lugejatele on määratud, kannab ta selle tõttu ka üldist laadi ja koondab oma alla pea viimase kui kirjanduse ala. Ajakirjanduses leiame artikleid poliitika, majanduselu, kunsti, statistika, teaduse ja ilukirjanduse üle. Isegi isikliku kirjavahetuse ülesandeid täidab ta. Säärast iseloomu omades on seletatav, miks ajakirjanduse väärtus on nii lühikese kestvusega. Paaripäevane ajaleht ei paku meile enam ajakirjanduse mõttes midagi. Ta omab ainult paberi väärtuse. Suuremas riigis, kus elu tempo palju kiirem kui meil, on ka ajakirjandus lühema elueaga. Sääril võib seda ainult mõningate tundide pääle rehkendada.

Kõige laiapiirilisemalt erineb nii teaduslikust kui ka ajakirjanduslikust kirjandusest ilukirjandus. Siin võib küll julgesti öelda, et aeg mingisugust osa ei mängi. Mida vanem teos, seda enam hinnatakse teda teinekord, mis muidugi oleneb kirjanikust ja aimest.

Ilukirjandus, kui niisugune, polegi õieti kirjandus, vaid kunst, mida väljendatakse kirjanduse abil. Kui nimetame kunstiks inimhinge ja tunnete tõlgitsemist reaalsesse vormi, siis on ilukirjandus see osa sellest, mis on valatud mitte helisse, kujusse ega liikumisse, vaid kirjatähtedesse - nendesse surnud tähtedesse, mille abil märgime üles oma mõtteid iga reaalse asja üle. Seda arvestades tuleb ilukirjanduse hindamise juure asuda sootuks teistsuguste mõõdupuudega.

Oma ulatavuse ja ainesisalduse poolest seisab ilukirjandus õieti ajakirjanduse ja teadusliku kirjanduse vahel. Ka ilukirjanduses käsitletakse sagedasti teaduslikke, psühholoogilisi ja ajaloolikke motive. Isegi poliitika ei ole ilukirjandusele võõras. Seega on ka seletatav ilukirjanduse suur väärtus. Meie ei ela ilukirjanduslikku teost lugedes mitte ainult kirjaniku poolt edasiantud kunstlikes sfäärides, vaid omandame ka teadmisi. Sääraste ilukirjanduslike toodete hulka kuuluvad näiteks ajaloolised romaanid, reisikirjeldused ja teaduslikke ning psühholoogilisi probleeme lahendavad teosed. Ilukirjanduslike toodetena levitatud leiavad nad tihtipäele paremat vastuvõttu kui kuival ja asjalikul teaduslikul käsitlusel. Selles mõttes on ilukirjandus ka teatud määral tea-

duse ja poliitika teenistuses.

Kaugelt suurema väärtusega on aga see osa ilukirjandusest, mis on iseenesest puht kunst ja ei sisalda mingisuguseid teaduslikke ega ajaloolisi motiive. See mõjub lugejale hoopis teisiti. Kirjanik, kes oma tunded on valanud ladusalt ja loomutruult mingisugusesse sündmustikku, äratav ka lugejas samad tunded esile. Sügavad ja peened hingeelu analüüsid sunnivad tahes või tahtmata ka oma tundeid analüüsima ja neid kirjaniku poolt ettetoodud kujudega võrdlema. Sessmõttes võib ilukirjandus väga mõjurikka kasvatustegurina mõjuda ja häid eeskujusid anda. Elus tuleb tihti ette hingelisi ummikuid, mille põhjusi ei oska seletada. Ka seal aitab meid tihti kirjanik oma psühholoogiliste arutlustega. Selle asemel, et eluvõitlusele alla anda, hakkame analüüsima oma seisukorda ja põhjusi, millistest see ebaloomulik olukord võis tekkida, ning tihti ei ole hea lahendusvõimalus kaugel.

Nagu iga kunst nii on ka ilukirjanduslikud tooded kirjaniku subjektiivsed eneseavaldused. Kirjanik vaatleb elu enda seisukohalt, tihti risti vastu avalikule arvamisele, ent see ei takista meid kaugeltki omaks võtmast samu mõõdupuid. Vaated, mis meile meeldivad, võime väga hästi omandada, kuigi see vahest kaugelt enamuse arvamine pole. On ju teada, et ümbruskond ehk ühiskond mõjub üksiku indiviidi peale nivelleerivalt. Seal pole midagi parata. Mass ei salli harilikult inimest, kes oma vaimlise tasapinna ja vaadete poolest talt erineb, nende vahel käib alaline võitlus. Ka siingi on heaks toeks hää psühholoogiline teos. Tundes massi ja indiviidi psühholoogilisi suhteid, võib indiviid palju energilisemalt oma sihte taotleda kui ilma selleta. Ta näeb võitluse kujunemist juba kaugemale ette ja oskab sellele vastavalt oma jõudu koondada ega raiska teda asjata.

Igal asjal on aga kaks külge, ja sellest pole ka kirjandus vaba. Hääde omaduste kõrval on tal ka omad halvad küljed ja sellepärast on igal inimesel tähtis kirjanduse valik. Kui hää kirjandus annab head eeskujusid, siis annab halb kindlasti halba. Pahed mõjuvad inimese iseloomu arenemise ja tundeelu kujunemisele aga palju intensiivsemalt kui hüved, sest lõhkumine on ikka kergem ülesehitamisest. Kui ühed tööd aitavad meil leida pääseteed hingelisist ummikuist, siis võivad meid teised säärasesse olukorda viia. Siin ei pruugi teos iseenesest halb või alaväärtuslik olla, ent ta ei sobi igale inimesele. Kujukaks näiteks olgu kuulsat kirjaniku Schopenhauer'i pessimistlikud kirjutised, mis inimhinge võivad põhjalikult ruineerida, nii et ta on sunnitud vabatahtlikult elust lahkuma.

Peale nimetatud asiolude on kirjandus tervena võetult väga suurepärase mõõdupuu rahvaste kultuuri astme määramiseks. Kirjandus ja kultuur on ikka käsikäes käinud, nii palju kui ajalugu ulatub tagasi. Mida kõrgemal kultuuri astmel riik või rahvas on, seda tüsedam on selle rahva või riigi kirjavara. Kirjandus on ju rahvusvaheline vara, sellepärast on loomulik, et rahvas, kes sünnitab paremaid töid ja kunstiväärtuslikumaid teoseid, teiste rahvaste silmis tõuseb ja neile samu väärtusi võib anda, mis üksikule inimeselegi. Suurte kirjanduslike saavutiste kaudu tõuseb ka rahva või riigi enesetunne, mis teataval määral võib olla heaks töölekihutajaks ja sellena veel suuremaid loominguid põhjustada.

Lõppeks on huvitav ära märkida veel kirjandusest peegelduvad rahva omapärasused ja iseloomu jooned. Selles mõttes tuleb arvestada vaid kirjanduse kvaliteeti. Siin maksab vanasõna: "Millest süda täis, sellest räägib suu." Nende rahvaste kirjandus, kellel tume ja raske minevik selja taga, on täis melanhooliat ja suuremalt osalt käsitellakse raskeid aineid, kuna jälle vabadel rahvastel, kes pole kannatanud teiste surveid, mis sügavaid jälgi rahva hinge oleks jätnud, see enam helgeid motiive sisaldab. Ka looduse olud mõjutavad ilmeka vahe. Põhjamaa kirjanikud, kes ümbritsetud karmist loodusest, kirjutavad peamiselt oma karmist, kuid siiski armasast põhjamaa loodusest, ja nende töödes ei leia me millalgi sellist temperamenti ja tulisust kui lõunamaa kirjanduses. Sellest või-

me järeldada, et rahvas on oma kirjandusega lahutamatu tervik. Kirjanduse kaudu saavutab ta lugupidamist teiste rahvaste silmis, kirjanduse kaudu aitab ta inimekonna üldiseks arenemiseks kaasa, annab ise kultuurväärtusi, mida ta oma liikmed anda ei suuda või mis on teistel parem ja eeskujulik, ja kirjanduse kaudu jäädvustab rahvas endale surma korral mälestusmärgi - monumendi, mille peale ei hakka isegi kõikvõimas aja-hammas.

Tartus, 3.XII.1928. P.Lindenau.

M e n d e l s s o h n .

Saksa muusik Felix-Jakob Ludvig Mendelssohn Bartholdy, kelle 120-nda a. sünnipäeva pühitseti 3.veebruari s.a., sündis Hamburgis juudisoost filosoofi ja reformaatori Moses Mendelssohn'i pojapojana ja pankiir Abram Mendelssohn'i pojana.

Muusad olid õnnistatud perekonna hälli. Eriti lahke aga oli olnud muusikakunsti jumalanna, sest millega muidu seletada nähet, et neljast lapsest vanem tütar Fanny mängis klaverit, noorem Rebeeca laulis, poeg Paul mängis cellot ja Felix-Jakob, kellele kunstide jumalad olid olnud eriti helled, valitses klaverit meisterlikult juba 4-aastasena; hiljem õppis viiulit, cellot ja laulmist, maalits hästi ja katsetas kirjandusegi alal.

Esimese õpetuse sai andekas poiss emalt Lealt; peagi asetati emaga teoorias Zelters, klaveril Bergens ja viiulil Hennings.

Vanemad, kes olid väga rikkad, tegid kõik, et talendist harida meistrit. Nii korraldati isamajas pühapäeviti muusikalisi koosviibimisi, kus lapsed esinesid muusika paladega ja kus tulevane meister kandis ette kuulajaskonnale oma esimesi kompositsioone.

9-aastasena esines Mendelssohn esmakordselt avalikkuse ees. 10-aastasena astus ta laulu akadeemiasse aldi lauljana. 11-aastasena algab noor muusik oma järjekindlat komponisti karjääri. Sel ajal kirjutas ta viili sonaate, opereti laule jne.. Juba esimesed tööd näitasid, muusikamehe võimeid. Raskusi tööde loomisel Mendelssohn ei tundud. Tema 13-dal sünnipäeval kanti tema isamajas täielikult ette te 4. laulumäng "Die beiden Neffen" ja Zelters tõstis ta Bach'i, Haydn'i, Mozart'i j.t. nimel õpipoist selliks. 16-aastasena käis Felix isaga Pariisis, kus sõlmis sõprusi paljude tolle aja suurustega. 17-aastasena kirjutas ta oma ouvertüüri "Suveöö unenägu". Töö näitas täielikku küpsust ja originaalsust, seistes ühekõrgusel küpsete meistritega. Samal ajal kirjutas ta ka oma esimese ja viimase operi.

Mendelssohn'i elu on mitmekesine ja vaheldusrikas. Väsimatu vaim ja kustutamatu kunstijana sunnib teda rändama maalt teise. Ta käib mitmel korral Londonis, viibib Itaalias, Berliinis, Leipzigis, Shotimaal jne.

Tema tutvuste hulgas figureerivad nimed nagu Goethe, Veber, Friedrich Wilhelm IV j.t. Lühemat aega püsib ta Düsseldorfis muusika direktori ja kohaliku Immermann'i teatri kapellmeistri kohal; omandab Leipzigi ülikoolis dr. tiitli "honoris causa", kuulab Berliini ülikoolis loenguid, võtab aktiivselt osa Alam-Reini laulupeo korraldamisest, asutab koos paljude muusikute ja muusika sõpradega /Düsseldorfis/ Leipzigi konservatooriumi, abiellub hugenoti vaimuliku tütre Cäcelie Charlotte Sophie Jeanrenaudiga, põeb Pariisis kolerat, asub Wilhelm IV soovil Berliini, kust kutsub teda aga tagasi õe Fanny ootamatu surm. Viimasest sündmusest vapustatuna sureb Mendelssohn 1847.a. Leipzigis. Laiba viimispäeval Berliini on linn leinalippudes, ja viimasena lahkumistervitusena kõlab talle Bach'i "Matt-häuspassion'i" lõppkoor.

1860.a. püstitati talle Londonis ja 1892.a. Leipzigis mälestusmärk.

Mendelssohn'i elutraagika seisab selles, et ta ei tundud iseennast. Lähikäimine Goetega ja eeskujulik muusikaline haridus sundisid teda kalduma klassilisele vormile, kuid see viis ta vastollu enese romantilise hingega. Väliselt püüdis ta Beethoven'i vormile lähemale, elutundes oli

ta aga romantik. Ja ainult juhtudel, mil ta end unustades annab vabaduse oma tõelisele olemusele, allub sellele seesmisele tungile, mis otsib väljapääsu; neil juhtudel kasvab ta enesest üle. Seesama rahutu otsija vaim ajas teda välja ilma: kord Itaaliasse päikeseküllasesse, kord udu- maile müstilisile. Ja kõik, mis ta elab läbi reisidel, see kajastub heli- lides. Ta on, nagu ütleb Rich. Wagner, esimese klassi maastikumaalija: "Ta on mõistatusliku muinasjutu maailma lavastaja. Ta on metsavaimude nõidusriigi vallutaja."

Nii on haarav järeloomamatult romantilised ja vaimukalt originaalsed tema "Suve-öö unenägu" ja "Volpurgi öö." Ta lauludes heljuvad näkid ja ringlevad münfid. Need on metsavaimude sõsistused metsasarve ja flöödi lüürika saatel. Need on mäeallika vulisemised ja metsjõgede kärestikku- de ruttavad jooksud. Selle vastu on aga tema Scoti ja Itaalia sümfoonia- s tunda sisu ängistavat vormi mõju. Neis tõrjub helilooja tagasi enese tõe- lise noino. Sütitavad meelolupildid loovad tema "sõnadeta laulud."

Kuulsad on Mendelssohn'i kaks oratooriumi: "Elias" ja "Paulus". Tema ilusamad muusikapärlid on tema e-moll viiulikontsert ja g-moll klaveri- kontsert.

Ehkki mõnelt poolt püütakse Mendelssohn'i muusikat alahinnata, eriti, mis puutub tema pisut sentimentalismi kalduvasse meloodiasse, ometi Men- delsohn ei ole ainult jumalast õnnistatud geenius, vaid teadlik töömees, kelle parimad tööd sütitavad kuulajaid sama tulega praegu, nagu 85.aasta eest.

=====
R o n k .
=====

Keset öise tunni õudu kord ma juurdlin, roidund, jõutu
vana tarkusteose kallal, mis ju unund ammugi.
Olin tukkumas, kui kabin kõlas just kui samme sabin
või mingi arglik rabin vastu ust nii äkisti.
Vist üks väisur, mõtlin, kabin sellest vissist' synnibki
see - ja muud ei midagi.

Käes siis oli range tali, väljas paukus kylm nii vali,
koldes kides kustuv tuli, heites varje viiliti.
Hommikut ma kangest ootsin, raamatust, mil vaimu jootsin,
asjata ma troosti lootsin, sest ma armsaim võeti,
hurmav neid, Lenoore nimeks, inglitest kel' anneti, -
siin tal nime polegi.

Ukseriide siidi sahin, purpurkatte vaikne kahin
äratas mus õudist hirmu, enne tunt ei iialgi,
ning ma syda põksus nõnda, et siis mina korda mõnda:
"Väiksar keegi," ytlin enda vaigistuseks, "vissisti," -
"Väiksar hiline," ma enda trööstiks ytlin, "vissisti," -
see - ja muud ei midagi.

Nii end rahustada, pyydsin, ukse poole minnes hyydsin:
"Vabandust, ma härra või ka proua, kes sääl olekski.
Olin veidi väsimuses, pisut une rammetuses,
et ei selles suikumises teie kopet kuulnudki."
Ja siis avasin ma ukse: "Palun sisse lahkesti!"
Pime - muud ei midagi.

Kaua seisin, välja vaatsin, pilku pimedusse saatsin,
unistades sellast, mida keegi polnud kunagi.
Ilmunud ei yhtki hinge, vaikus aga oli synge.
Sosistin "Lenoor," see pinge lahendus mus viimati.
Vastukaja kandis mulle sama sõna tagasi.
See vaid - muud ei midagi.

Kangest' erutet ma olin, tagasi kui tuppa tulin.
Jälle koputamist kuulin, valjemat kui ennesti.
"Vist on keegi akna taga," - ytlesin ma; -"oota aga:
kergest' leitav avamaga akent mõistatus on nii.
Vaiki syda, hetkeks vaiki, mõistatus on leitav nii: -
Tuul vist - muud ei midagi.

Tegin kähku akna lahti. Sahistades salamahti
lehvis tõsiselt ja pikka hiigla ronk mu ukseni.
Minu loast ei tema kysi, õhuski ei kaua pysi,
istus ise must kui sysi, ukse juure viimati
Pallase säääl kuju pääle, ukse juure vaiksesti
istus - muud ei midagi.

Ja nii uhkelt istus tema, et ma pidin muhelema,
kuigi endal syda rinnus nukker oli surmani.
Ytlin "Ehk kyll paljaspea sa, siiski argusest ei tea sa,
vana ronk, eks yha pea sa lendma öös nii õudsesti.
Ytle, mis su nimi oli Pluuto rannal viimati?"
Kostis ronk: "Ei iialgi."

Imestades kuulsin teda selgest' lausuvat mull' seda,
kuigi vastus suuremat ei mõtet sisaldanudki.
Kes on seda enne näinud, et üks ronk on imet teinud
tema toas võõrsil käinud, ukse kohal istuli -
laskund tema ukse kohal kuju otsa istuli
hyydega "Ei iialgi?"

Teisi sõmu rongal polnud, neid ta õppinud ei olnud,
sesse yhte aga pani kogu hinge terveni.
Nii ta istus liikumata, midagi muud lausumata,
kuni peagu kuuldamata ytlin: "Homme temagi
lahkub mult just nagu lahkund Lootus, Rõõm mult jäädvasti.
Kostis ronk: "Ei iialgi."

Tabav sõna, õudselts kajast öisel ajal vaikes majas,
et ma ytlin: "Seda ta on peremehelt kuulnud nii,
keda saatus löönud rangest', ahistades teda kangest',
kuni vähehaaval langes ta laul selle sõnani,
kuni lootuslaulud jõudsid selle synges sõnani,
sõnani: "Ei iialgi!"

Yha veel säääl istus tema, et ma pidin muhelema,
säädsin tooli vastamisi linnule siis otseti.
Padjule end nõjatades, mugavalt pääd taatsi aades
mõtiskelin unistades linnu sõnust syngesti,
mis kyll karjudes nii õudselts mõtles lind see ometi
hyydis mull' : "Ei iialgi!"

Nõnda mõtlin endas ise vaikides, ja kylalise
pilk kui hõõgav tulesäde põletas mul hingeni.
Kaua mõtteid mõlgutasin, toolile end vajutasin,
kuna lambi valgus kasin paistis patju pehmesti.
Oh ei nyüd neil sametpadjul lambi valgel vaiksesti
leba Tema iialgi.

Tundsin umbset kuumust õhus, nagu viirukpilv mind rõhus,
mida nägematust asjast templis levib laiali.
Unujook see, Jumal seda, sulle saatnud, täna teda,

et Leonoore umuks, keda meeles kannad alati.
 Unusta Leonoor nyd, keda armastad sa hellasti,
 Hyydis ronk: "Ei iialgi!"

"Prohvet!" ytlin, - "seks sind vaatan, - prohvet, kuigi lind või
 kas sind Kiusaja on saatnud või torm mu aknani, /saatan,
 õnnetuse kuulutaja siin, kus õudust täis on maja,
 sa, kel petta pole vaja, ytle mulle tõesti,
 palsamit ons Gileandis? - ytle mulle - palun nii!"
 Ytles ronk: "Ei iialgi!"

"Prohvet!" ytlin, - "seks sind vaatan, - prohvet, kuigi lind või saa-
 nõnda tõest kui Jumal taevas, ytle mulle õieti, /tan!
 kas kord Eedenisse saades ma sääl õnnelike maades,
 kaotet neidu jumaldades leian tema jällegi,
 oh kas leian inglikooris sind, Lenoore, jällegi?"
 Ytles ronk: "Ei iialgi!"

Kui mul nõnda räägid sina, lind või kurat, hyydsin mina,
 tagane siit välja kohe varju õhe tagasi.
 Yhtki sulge ära maha mulle jäta, ma ei taha
 näha sind, vaim, kasi, paha, kuju otsast kiiresti!"
 Ytles ronk: "Ei iialgi!"

Must ja synge, põrnitsedes, saladuslik, mornitsedes,
 istub ronk mu ukse kohal kuju pääl kui ennegi.
 Tondi silmad sätendavad, õnnetust mis kuulutavad,
 vari, lambivalgest tabat, täidab toa pooleni,
 ja mu hing ei saa sest varjust, mis mind rõhub raskena
 välja tõusta - iialgi!

Edgar Allan Poe järel tõlkinud G.E. Luiga
 ja Joh. Aavik.

=====

V a n a s o h v a .

See oli harilik, vana sohva, kirju räbalais riide ja kõverate vedru-
 dega. Ta lamas kuuris, kõiksugu risu ja rämpsü vahel ning oleks vahest
 jäänd sinna unistama oma noorusest, kui mitte juhuslikult Mossi tante
 poleks astund kuuri ja silmand teda. "Näeh!" ütles ta ja katsus käega
 vedrusid: "Vedru ommava päris terve viil. Marta tahtse omale ammu sohvat
 Kui ta ära parandada, siis käib küll."

Sidus endale räti kindlamini ümber pää ja lahkus. Läks kaasüüriliste
 poole ja lausus: "Kas te olessi nõnna hääd ja aitassite mul välja tuuva
 sohva." - "Mis sohva!" päriti säält. "Too om üits vana sohva viil tol-
 lest ajast, kui meil viil "sehvt" olli. Nüüd Marta tahtse tedä omale,
 läseb ära parandada ja käib küll. Jah, kui te olessi nõnna hääd, ütsindä
 ei jõvva, ja papil om jalg haige." - "Ei noh, arvati kaasüüriliste poolt
 miks ei või, võib küll."

Ja kõik tulidki õuele, et aidata Mossi tantel välja tuua toda vana
 sohvat, mis tal veel sellest ajast järel on, kui neil oli veel "sehvt."

Õuele kogus suur hulk inimesi, kes vaatasid otsivalt ümber. "Kos
 tu sohva om?" päris keegi jämeda häälega. "Ega tasiin ole, ta om kuurin!"
 Ja inimesed liikusid kuuri poole. Mossi tante hakkas lahti tegema kuuri
 ust, ise sääl juures kiirelträäkides: "Ta küll om vana. Oot! Ma mõtle,
 järgi - ta om üits kolmkümmend viis aastat vana. Nüüd ta pole enam asigi,
 kõik katski ja lahki. Aga enne! Oi küll oli illus! Kõik lillelise rõiva
 olliva pääl ja kos oli viil pehme! Nii pehme, kui udusulgi täis ollu."

Sais mul üks paremban tuan." Nende sõnade juures tuli lukk lahti ja Mossi tante näitas kuuri murka, kus vana toolide ja laudade vahel lamas kogu selle ärrituse põhjus - vana sohva.

"Siin ta om! Tia, kudas teda siit vällä saab?" - "Too nüit mõni asi, ma tuu ta ütsinda ärä," ütles paks lukksepp, pihku sülitades ja uksest sisse minnes, "Too ju nalla asi!" - "Ei ta ole nõnna nalla asi ühti," kahtles keegi trükitööline. "Ta om üks päris raske." - "Mis?" imestas lukksepp, "või raske?" Vaata!" Ja suure hooga haaras ta sohvast kinni, kuna trükitööline teise otsa juure asus. "Kaeh! Kos mõni asi viil tõsta," kuid sääljures komistas ta teel eelolevale kastile ja lendas suure hooga sohvale otsa, andes sellega tugeva hoobi trükitöölisele, kes lendas takukoonlana vastu toolide virma, mis kukkusid ümber suure kolinaga.

"Korrat," kirus lukksepp püsti ajades trükitöölisele: "mes te es hoia tugevamini? Mudku lasete lahti, ma oless võinu surnuss kukku! Siin om-mava ni tooli ja asja kõik üten unikun, kost korrat siit viil läbi saab!"

Tõesti oli ümbrus kui Soodom ja Komorra. Suures segaduses lamasid põrandal ja uksteise pääl pakkkastid, toolid, lauad ja palju muud tarvita-miseks kõlbmatut risu. Ukse pääl seisjad ruttasid appi ja hakkasid teelt asju koristama. Lukksepa naine, kes koristab toole sohvalt, andis neid e edasi trükitöölisele, kes nad asetab eemale, küsis: "Kudas sa, Mihkel, nõnna pirtsakas ollid, mudku joosed edasi, mes sa õige mõtlid?" - "Või mes sa õige mõtlid?" osatas Mihkel. "Tule isi kaema, küll siss saad nä-tä, kudas sa isi joosess. Justku hiirelõksun ole, murra viil selläruug, vaata siis!" Ja ta sülitab vihaselt.

Viimati olid asjad teelt koristet ja sohva kandmist võis jätkata. Uuesti asuti ühisel nõul sohva juure ja hakati kandma. Kõhetu trükitöö-lise asemele oli astund keegi tüsedam isand, sest lukksepp ütles trüki-töölisele: "Te oskate küll vabrikun noid masinit lõnguta, a sohva tõst-mine, too om tõine asi. Mul om siia miist vaja, mitte titt." - "Või titt?" vihastas trükitööline "siss mia ole titt. No mia tahass teedä, kas õigust ilman om või mitte. Kudas te tohite mind sõimata? Ah?" - "Mia pole kedägi sõimanu, mia anna ega ütele sihandse nime, mihuke ta om! Iist ärä, mis te tolgendate tii pääl!" käratas ta trükitöölisele. See võttis sõjaka poosi, ähvardades politseiga, aga ta naine tõmbas teda käisest ja ütles: "Mes sa jandad, tõmbab viimati viil ühe... Ega hullu tia usku." - "Ets kaegu kõrra! Tahas nätä, kas õigust om. Või tema tohib mind "titaks" sõimata. Ta võib selle iist viil mitu kuud saada."

Kuulajad muigasid, sest teati, et ega see uhkustaja sõnadest kaugema-le ei jõua. See ähvardamine oli muidu, niisama jutujätkuks öeldud.

Ka seekord laskis ta end naisest pikema jututa kuurist välja viia. Ainult lukksepp tähendas kurjalt järele: "Kaeh mul poisitolku! Või tema tuleb mind oppama ja politseiga hinnutama, omal viil nõna hukan! Noh tüüle nüid! Viime siss tolle sohva vällä!"

Ja uuesti haarati sohvast kinni ning hakati laveerima läbi risu hu-nikute, et ära hoida katastroofi. "Pole viga, küll ta läab!.. Paremale, natuke paremale! So!... Tsipake vasemale! .. Kas te's kuulnu - vasemale. Mitu kõrda ma pia ütlima!... Nüid om käen! kas ma es öelnu, nüid istu ankrun! Küll võive inimese olla puu-pääga" hüüdis lukksepp, kui sohva ühe kasti taha kinni jäi, s.t. riie jäi ühe konksu taha kinni, ja "voor" ei saand edasi ega tagasi liikuda.

"Juba jälle kinni?" imestas kojanaaine. "Või jälle?" osatas lukksepp, "millal jälle see oli? hoh, võtke too rõivas üitskõrd valla!" Aga rõivast polnud sugugi nii kerge valla võtta, sest puudus igasugune liikumise-ruum.

"Om üits karukoobas!" urises kojamees, kes ka appi oli tulnud. Kuid siiski saadi see "rõivas" valla" ning vana sohva tiriti välja.

"Na, ometi üitskõrd! Oli see üits tükk tüüd viil!" tähendas luksepa abiline kergendatult. "Mõni asi mul viil! Too ju kerge kui leht, aga vot, kus meil vabrikun tuleva asja tõsta, tõsta või naba paigast ärä."

Ja lukksepp hakkas suure suuga seletama, mida neil kõik vahel vabrikus tuleb tõsta.

"Olete mul üks tubli mehe küll!" kiitis Mossi tante oma sõnaohtral kõnel häid aitajaid: "Kos tõite tolle sohva välja kui üits mirrin. Suur tänu siss kah aitamast ja olemast. Nüid ma kakku ni villa uvvest üles, ehk saab teisest viil asja. Et mul pole ka seda va' viina kotun, papi ka ärä, et lähess tuuna, et annass meestele üits topka." - "Kuule nüid ärä, mille iist viil tenäta, too oll ju latsemäng", arvas lukksepp ükskõiksest.

Naised asusid nüid sohvat takseerima. Sääl see lamas, suur ja kõver kui hobuse raud pleekinuna ja räbalais heledas valguses, ning vedrud irvitasid rõõmsalt läbi katkend riide välja.

"Oi Jessuke, vedru ommava ju päris terve viil," tähendas kojanaine vedrusid käega katsudes. "Ju mia ka ütli," öiendas Mossi tante, "vedru ommava terve. Mudku kaku nii villa uvvesti valla ja tõmba vastne rõivas üle..." - "Siss pane või saksa tuppä," täiendas lukksepa naine veenvalt. "Jah, ei tea, misuke tu sohva peab olema, kui sul sihuke tuan, egas tuba tühi ole," ütles pesunaine omalt poolt. "Kussa sellega, kus tas nüid tühi,.." kiitis kojanaine.

Räägiti veel edasi ja tagasi sellest sohvast ning üldse sohvadest, ja siis läks igaüks tagasi oma töö juure. Mossi tante aga jäi hoovile "noid villu kakma".

Ja ta tegi seda põhjalikult. Kolm päeva tolmutas ta hoovil. Katkus villu, ikka ühest hunikust teise, siis ajas nad jällegi segamini ja katkus veel kord ja veel kord läbi, rääkides igaühele, kes säält juhtus minema mööda, pikalt ja laialt selle vana sohva eluloost kõik, kui ilus ta siis oli olnud, kui neil oli olnud veel "sehvt", kus ta oli seisnud, kes säält pääl oli istunud jne. jne.

"Tu vanamuur om päris lolliss lännu," tähendas luksepa naine vihaselt. "Päevä otsa aina tolmutab noid va' villaräbalit, pesu ka ei saa kuivata."

Kuid viimati lõppes tolmutamine. Ühel hommikul, nii kella kümme paiku sõitis voorimees ette ja siis hakati tõstma sohvat vankrile. Et ühtki meest kodus polnud, siis pidid selle tööga valmis saama voorimees ja papi ise. Pika puhkimise ja paljude vandesõnade kaasabil viimati see õnnestus, sohva raam ja villa kott olid vankril, ning Mossi tante läks veel kord väravast välja, et aidata papi vankrile ja veel kord talle häid õpetusi anda, et kuidas ta peab sadulsepa juures olema ja mida rääkima. "Et sa mul toda sohvat kukkuda es lase, hoia ilusti kinni, vaat nii," ja ta seadis papi käed nii, kuidas need tema arvates pidid olema, et sohva ei kukuks. "Pole viga, proua, küll me hakkama saame," julgustas voorimees pukki ronides, "meid kaks meest! Siis muudkui anna piitsa. Noh, hakka liikuma!" - "Et sa, papi, siis ilusti oled, ja et sa hästi tingid," ütles Mossi tante veel kord enne hobuse liikumise hakkamist.

"Oli üits illus ja hää sohva. Ma mäleta viil, kus tudendi kõik istis pääl ja laulsiva. Olliva illusa poisi... Nüid saab Marta ta omale... Hääd aiga, papi!" rääkis Mossi tante väravale kogund naistele, kes olid tulnud ära saatma seda sohvat ja papit, võttis taskust räti ja, lehvitas kaugenevale sõidukile järele, rääkis lakkamatult: "Ei tea, kas na teeva ta viil nii illusass, kui ta vanasti olli. Too olli üits illus ja kallis sohva. Kaitstõistkümmend rubla massis papi viil ta iist. Sais mul üks tollen paremban tuan, tudingi kõik laulsiva pääl..." J.

=====

M a r u l i n d.

Ülal, tumehalli mere kohal, kogub tuul süngeid marupilvi. Kõrgilt, musta äiksenoolena, ruttab marulind pilvede ja mere vahel. Pea kõigutab ta omi tiibuga laineid, pea kihutab ta neid keerutades pilvisse... Ja tunnevad rõõmu tormipilved linnu julgeist hüüdeist. See häälik ihkab torni; selles hääles peitub vaenuvõim, võitlusking ja kindel võit.

Kajakad kohkuvad maru ees. Keereldes õhus on nad valmis matma oma ahastust sügavaimasse merepõhja. Ka nigliased on täis hirmu, nad ei või maitsta rõõmu eluvõitlusist; neid kohutab kõu, neid hirmutab välg.

Rumal rasvahani otsib enesele kaljurahnes peidupaika, kuhu ta võiks pugeda varju oma rasvase sehaga. Vaid õilis marulind tiirleb julgelt, takistanamatult üle valges vahus möllava mere.

Pilved muutuvad süsinustiks, vajudes kord-korralt ikka enam alla merele. Lained tungivad mässates ja möllates üles pilvi vastu võitlema. Üles! Pikne kõrgatab. Lained ohkavad, oigavad vihase maru rüpes, püüdes vastu panna. Vaata, torn kahmab korruga hulga laineid oma kaissu ja viirutab nad metsikus vihas vastu kaljurahne. Smaragdsambad purunevad pihuks ja põrmaks.

Marulind tormitseb kisendades. Musta piksenoolena möllab ta pilvis, lõhub vahutavaid merelaineid. Näe, sääl hõljub ta õhus pahavaimuna; tema - must, uhke marusünnitaja irvitab, ulub... Ta irvitab pilvede üle; ulub rõõmust. Ta märkab vihaseis piksekõrgatusis juba ammu väsimust; ta usub kindlasti, et sünged pilved ei või katta kinni päikest. Nad ei suuda seda:

Tuul ulub, pikne kõrgatab... Siniseis leeges seisavad marupilved mere põhjatu sügavuse kohal. Meri püüab kinni piksenooled ja kustutab nad omas niiskes üsas. Tuliste madudena vilksavad välguvarjud meres ja hääbuvad samas. Vahva marulind lendleb välgude saatel sinna-tänna vihas tormaval merel; kui võiduprohvet laseb ta kuulda omi triumfeerivaid hüüde: "Võit!"

T-d.

E l u r õ õ m.

Ei nüüd maksa muretseda,
nurkadessa nohiseda:
maksa ei istuda igava,
ega astuda haleda,
kurvastada aega pikka.

Ilugeme, kui me noored,
kärage, kui me kärmed,
noorusrõõmu meie mailla.

Seevõrd põlveda parasta,
see meil aegada hüvada.
On meid hulka, palju parvi,
keda ei vii vihmahoogu,
ega tapa tuulehoogu,

ega pikker pillutagi,
rahe ei rängasti rabagi.

Miks sa nutad, sõber noori,
miks sa halad, hella veli?

Kasi silmad kasteesta,
pühi palged pisaraista.
Laula meie kaasassani,
ilutse me hulgassani.

Tugevadki tüdinegu,
vägevadki väsinegu,
vanad naised varisegu -
lahku ei leelo meie keskelt,
kao ei rõõmu meie rajalt,
hävi ei hõisked meie huulilt!

T'd.

Vaid kolletand leheke...

Üks kolletand leheke langes   Ju laane ladvus on kohin,
nüüd kaselt kui värinal...   nii kurblik ja tõsine,
Ta kuulutas tummalt, et sügis   kui nutaks seal suvine elu,
ja lumi on lähedal.   mis suikumas surmale.

Üks kolletand leheke langes
ju värinal kaselta...

Mis aimad, mu imelik süda,
et nõnda rahutu sa?   T-d.

T.T.G.Kirjandusringi koosolek 11 jaan. 1929.

See oli arvuliselt väike koosolek sest vähe oli neid õpilasi, kes olid tulnud kokku, samuti ka vähe õpetajaid, kellel oli jätkunud sellas aega ning huvi. Kuid kokku olid tulnud kõik need, kes on tõesti huvitet kirjandusest ja kirjandusringist. Õhk on täis elektrit, õhk on täis kuumat elevust, mis hõõgub ning sytib. Kõikide silmad hiilgavad, isegi nende, kes muidu on melanhoolsed. Oleks alati nii häa olla koos, hõõguda vaimustusest ja syttida joovastusest! Oleks ikka nii ilus minna läbi elu, unustades kõik ilma ja muu, mis ei sobi noortesse!

Koosolek oli eriliselt huvitav ja sisurikas.

Juhataja kohale ilmub esimesena K.Tanilov. Ta teatab, et ta isiklikel põhjusil loobub ringi juhataja kohast, soovitades enda asemele Senta Kikerpilli. Koosolek on sellega ühel meelel nõus. Juhataja abiks saab Aino Root IV-b klassist; K.Tanilov ise jääb aga juhatuse liikmeks edasi.

Nyyd ilmub koosoleku juhataja kohale uus kirjandusringi juhataja S. Kikerpill. Ta tänab temale avaldetud usalduse eest, lubab teha kirjandusringi hääks kõik, mis on võimalik.

Ta asub esimese päevakorra punkti juure, nimelt liikmemaksu tähtaja ja maksu suuruse määramisele. Juhatuse poolt on määratud liikmemaksu tähtajaks 1.märts, liikmemaksu suuruseks 15 senti. See kiidetakse hääks.

Teine päevakorra punkt on võistlusnovellide jury valimine.

Valitakse: K.Tanilov V-a kl., L.Kutsar III-b kl., H.Lyys II-kl.,

Õpetajaist valitakse häälteenamusega Dir.J.Roos ja õpetaja O.Urgart.

Järgneb ajakirja toimetuse valimine. Ajakirja toimetusse valitakse õpetajaist yhelhäälel magister Joh. Aavik, õpilastest J.Espenberg, V-a kl., M.Kymmell IV-b kl., ja L.Tasso V-a kl.

Seejärel võetakse arutusele aastapäeva kysimus. Aastapäev on määratud kindlaks veebruarikuus. Sõna selle kohta ei võta keegi pääle dir. J. Roos'i. Valitakse ka aastapäeva komisjon.

Edasi järgnevad kysimused ringi tegevusest ja selle lähemaist ülesandest. Hr. J. Roos teeb ettepaneku koosolijatele esineda arupärimisega ringi juhatusele, kas pole mitte taltunnust ringi tegevuses, nagu seda on märgata nii mõneski teises ringis. Esinetagu mingisuguse ettepanekuga, kuidaviisi teha huvitavaks kirjandusringi tegevust. Ise pärib ta järele, kas ollakse selle poolt, et korraldada kirjandusringi poolt soome keele kursus. Õpetajaks soovitab mag. Palm'i. Soome keelel on määratu täht-

sus - nii kultuuriline kui ka ideeline. Sel aastal sõidavad lõpuklassid arvatavasti Soome, kus keele valdamine hädatarvilik. Soomes saab eestlane palju parema koha, kui saab ta seda kodumaal. Soome keele õppimine on jäänud viimasel ajal soiku. Praegu õpitakse seda ainult Võru seminaris. Ennem olid soomlased eesti keele vastu ükskõiksed, nyyd on aga eesti keel soome keskkoolis õppeaineks. Soome tytgärlapsed on nähtavasti huvitet Eestist ja õpivad eesti keelt suure innuga.

Hra J. Roos'i seisukoht soome keele asjus võetakse juubeldades vastu. Kätemeri tõuseb soome keele tundide poolt. Hra J. Roos arvab, et soome keele tunnid tulevad maksma õlilase kohta umbes 5-6 senti, mis arvatavasti kellelegi ei võiks teha raskusi.

Pääle selle esineb õpilane E.Tillemann arupärimisega inglise õhtu asjus. Juhataja vastab, et inglise õhtu olevat juba tegevuskavas.

Hra J.Roos tuletab meele kirjanduslikku kohut. V-a ja V-b kl. korraldusel peab olema lähemal ajal kaks kirjanduslikku kohut L.Tolstoi "Ylestõusmine" ja W.Shakespeare'i "Othello" yle. Need klassid ei tohi seda unustada, vaid asja arutusele võtma lähemal ajal.

Hra Aug. Raud teeb ettepaneku korraldada foto-kursusi. Hra J. Roos on selle poolt, sest varsti ostetakse koolile fotograafi-aparaat.

Õpilased arvavad, et foto-kursused sobivad enam reaalteadete-ringile.

Hra F. Laarens olevat lubanud nende korraldamiseks astuda samme.

Õpil. J. Post arvab olevat tarviliku korraldada kirjanduslik ankeet, mis on jäänud mineval aastal pooleli, kuna oleks huvitav teada saada ankeedi tulemusi kõige huvitavamal kirjandusliku liigi kohta.

K.Tanilov vastab sellele, et neid ankeete on korraldet iga aasta, neid korraldetakse kättevõlgi. Õpilaste vaated muutuvad iga aastaga ja iga aasta tuleb kooli uusi õpilasi.

Järjekorras tuleb II-a kl. õpilase S. Nõmmik'u referaat: "Betti Alver'i "Tuule armuke"".

Referent ilmub kohale. Koosolijad kuulavad innuga. Referent hakkab lugema, aga sellase segase häälega, et vaevalt on võimalik jälgida. Iga lause lõpul ta peatub, nagu ei saaks ta aru oma käekirjast. Varsti on kuulda jutuaajamisi koosolijate hulgas, tehakse tasaseid arvustavaid märkusi. Referent ei muuda oma tooni. Ta teeb "Tuule armuke" armutult maha. Vaevalt on kuuldud ennemini nii mahategevat arvustust yhegi ilukirjandusliku teose kohta. Kõik, mis teoses on tõesti väärtuslikku, tõrvab ta täiesti yle. Kõik olevat udune ja ähmane nagu hall sygispäev.

Oponentiks on II-a kl. õpilane T. Linde. See on igas suhtes täieline kontrast, Nõmmik'ule. Tema häälgil on selge ja jõurikas, mis lõikab läbi klassi. Nõmmik viis "Tuule armuke" nägematusse sygavikku, Linde toob ta aga kuulmatule kõrgusele.

Tema protest on ylistuslaul "Tuule armukesele" - uhke nagu luige lend. "Tuule armuke" on tema arvates geniaalse ilmega teos. Ta kannab kõik oma punktid ette yksikult.

Neile vastab Nõmmik, korrates neidsamu sõnu, mida ta tarvitas referaadis, ilma et ta oleks põhjendanud oma väiteid.

Seejärele tulevad uuesti arutusele yksikud punktid. Oponent vaidleb vastu sellele väitele, et teos olevat liiga pääliskaudne ja loogikavaene. Selles kysimuses lähevad arvamisid lahku. Mõned hindavad teost isegi rohkem kui M. Metsanurga "Jäljetut hauda". "Jäljetu haud" minevat igale inimesele igavaks.

J.Post peab teda ainult ajaviite-romaaniks. Referendi arvates olevat teose päätegelased eluvõõrad. Oma väidet ei mõista ta aga kuidagi põhjendada. Koosolijad väidavad, et päätyyp olevat just väga eluline tyyp.

Hra J.Roos'ile meeldib väga "Tuule armuke" tyyp. Ta arvab, et meie koolis olevat kyllalt Leasid. Talle meeldib sellane naine, kui on seda "Tuule armuke". Temas on palju naiselikku, palju naiivset. Ta jätab maha linna kõdunenud seltskonna ja läheb loodusesse. Lea ei tea isegi, kuhu ta läheb, aga ta läheb teadmata kuhu. Tema minek olevat ilus ja geniaalne. Referendil olevat ka suur sainadus Leaga.

Nõmmik kinnitab, et ta ei sallivat silma otsaski "Tuule armukest". Sellele vastab A.Kuusik, et armastus toob viha ja suur armastus toob tulise viha.

Seega lõppesid läbirääkimised. Tundus, et teem oli liiga raske II kl. õpilasele. Tiivad olid liiga nõrgad kõrgeks lennuks. Referent heitis ette "Tuule armukesele" loogika puudust, kuid ta ise nähtavasti ei teadnudki, mis on loogika.

Yldiselt ei jätnud see koosolek sugugi pessimistlikku meeleolu. On näha, et on usku tulevikku, on tahet midagi teha. Kui nyud ka ei tule uut elevust kirjandusringi tegevusse, siis pole enam õigustki. L.T.

=====

T.T.G. reaalteaduste- ringi üldkoosolek.

Koosolek peeti 17.jaan. kell 5, kuna ta eelmisel päeval jäi pidamata liigete vähesuse tõttu.

Koosolekul oli liikmeid paarikümne ümber. Esialgu pääle avamist korraldati valimised, kus valiti uusi juhatusel liikmeid.

Utteks juhatusel liikmeteks valiti: juhataja abiks -Vally T a a dler, / III-b kl./, kirjatoimetajaks: Leida Päärend / I-b kl./, kirjatoimetaja abiks: Leida Mällo / III-b kl./.

Siis määrati liikmemaksu II poolaasta tähtajaks 1.veebbruar. Järgnesid läbirääkimised.

Õpilase ilme muutmine ilma temperatuuri järele.

-9°C

-15°C

Alguses ei võtnud keegi läbirääkimistel sõna ja juhataja tahtis juba koosolekut lõpetada. Alles siis muutub asi elavamaks ja hakatakse arutama mitmesuguseid küsimusi. Kõne alla tuleb raamatukogu küsimus, kus otsustatakse iga nädal kaks korda raamatuid välja anda.

Edasi pannakse ühelt poolt ette, korraldada referaate ja vaielusõhtuid; teiselt poolt leitakse, et referaadid on igavad, ning väljastpoolt referent kutsuda, peab sellega otse riskeerima, sest õpilased ei ilmu referaadile. Soovitatakse aga vaielusõhtuid, mis elavamad. Ring kavatseb näitusel esineda mitmesuguste väljapanekutega, milleks peavad ringi liikmed aktiivselt kaasa töötama. Soovitakse korraldada õhtu, koos viibimine tantsuga, mille kohta juhataja seletab, et on ette nähtud omavaheline segaeeskavaga õhtu, kus siis oleks ka tants. Ring otsustab korraldada lähemal ajal väljasõidu suuskadel, millest ringi liikmed osa võivad võtta. Foto-kursuste küsimus jäi lahendamata, sest puudus õpetaja. Peale elavaid läbirääkimisi lõpetati koosolek. L.P.

|||||||

T.T.G. reaalteaduste-ringi raadio-õhtu.

Raadio-õhtu oli korraldatud 19. jaanuaril kell pool 7 õhtul. Õpilasi alguses vähe. Kord-korralt aga ilmub neid juurde ja lõppeks saab neid umbes 15 /vist tuleb harilikult suurem osa akadeemilise veerandig./ Meeleolu kõigil tagasihoidlik, vaikne, mida küll tuleb panna muusika arvele. Esialgne muusika ei meeldinud kuulajatele, päälegi andis aparaat kaunis halvasti edasi. Õpilasis kuuldus soov - kuulata tantsumuusikat, mis ometi meeldib kõigile. Mõned lahkuvad. Kuid - kannatust! Asi paraneb. Raadioaparaadist kuuldus peagi huvitavamast ja lõbusamast muusikat, muuseas ka Ungarist. Meeleolu muutus elavaks. Ilmusid veelgi mõned kuulajad. Nii siis nauditi lõbusat muusikat kella 8-ni - aeg, mil algavad igal-pool kõned. L.P.

L.P.

L u g e j a i l e .

Käesolev number viibis puht tehnilisel põhjustel, milles ei ole süüdi ei toimetuse ega trükikoda.

Järgmine 8. number ilmub seepärast ka mõni päev hiljem 1.märtsi, kuna nr. 9. ilmub 15.märtsiks.

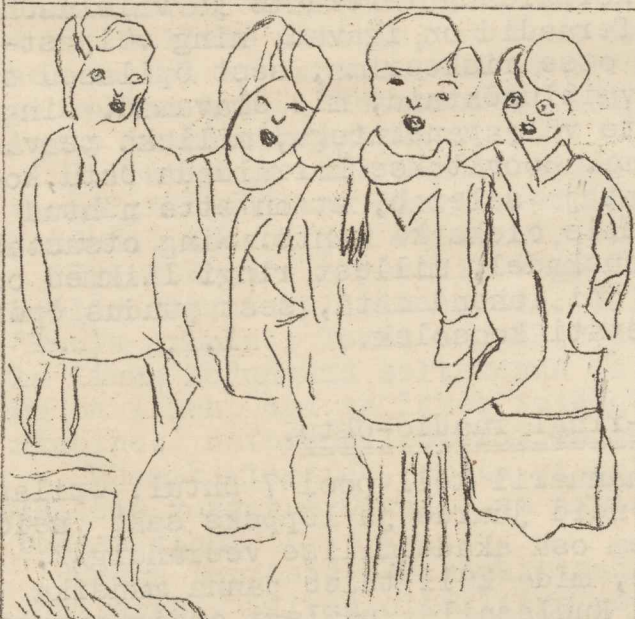
Samuti jääb käesolev number tehnilistel põhjustel ilma suuremate illustratsioonideta, kuna hiljemais numbrites ilmuvad nad jälle. Toimetus.

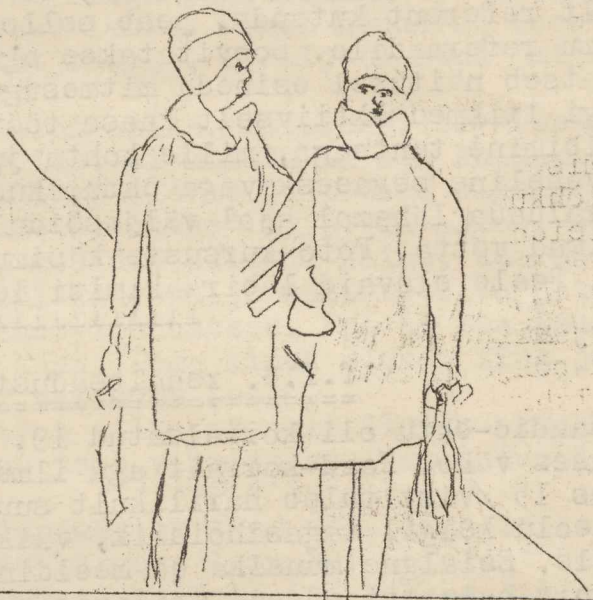
Enne tunde: Kallis! Anna mulle salli, ma pole ühtki tänast tundi õppinud.

Saksa keel: Sie kann nicht antworten, sie hat einen sehr kranken Hals.

Laulmine: "Kaugete metsade takka, kaugete kinkude takka.."

Koju: "No täna läks mul alles koolis jumalikult".

T.T.G. uisutee.

Ja käsk läks välja, et meil pidi uisutee korraldatud saama. Sest teda ep olnud enne tepts mitte. Oli siiski! Aga noh, ärme parem räägime tost endisest uisuteest. Siis oli ükskõik, kas sõitsid uiskudel Alpi tippe mööda või meie uisuteel. Ühesugused "looduslikud olud". Vägisi kippusid merehaigeks jääma vaid pealtvaatamisest, pannes tähele, kuidas just meie uisutee kohal maakeral imelik külgetõmbejõud oli, mille eest teda mõned, õigem paljud, südamlilikult suudlesid.

Tänavu-aasta on uisutee ikka "äge" küll, nagu asjatundjad ühel häälel otsustavad. Muuseas, seal on ju too igatsetud "tants".

Võtsin siis minagi kõrva selga ja padavai uisuteele. Oli pühapäev ja kell 5 pidi muusikagi algama. Kus siis sellega! Kõik "hirmus ilus" ja kuidas sa hing jätab minemata!? Jooksin otse, kell lõi juba pool 6. Jään hiljaks, muusika vist juba mängibki. Sellest hoolimata, et ajasin kõrva kikki ja kuulasin, et nad kohe liikusid, midagi ei kuulnud. Vaheaeg vist!

Läksin siis rohkem ristiinimese tempoga, enne tegin eht "varsamaratoni".

/See on laupäeva hommiku kooli "liikumise" kõige tõsisem "väljaanne", kui raekoja kell lööb juba kolmveerand ja kui "ingel" tulise mõõgaga, mida kujutab enesest pliiats ja - ah nii tuttav! must raamat, kooliukse juures istub/.

Jõudnud pärale, ostsin kassast pileti ja sammusin südamerahuga sisse. Kuid nüüd tulevad need "kuldseid opetussannad". Palun Tähelpanu! Võtke eeskuju neist "sehvtimeestest", kes ilul ja aul "plongupiletit harrastavad". Nimelt seisab muusika ajal sissekäigul korrapidajana keegi härra, kelle heasüdamlus võrdub tema nähtavasti tema pikkusega, sellest sammuvad kõik "jäneseid" mööda, sisse. Et pääs ikkagi kindlam oleks, siis seletatakse veel valju häälega kirjadest, mis kohe sugugi andmata ei või jääda; õpilastest, keda ootab ema või mõni sugulane ja keda kohe kindlasti peab üles otsima, jne. See abinõu aitab. Tõendagu keegi veel: plikadel pole ärivaimu. Sulaselge vale!

Õige, peaasi ju on see, et lõppeks ikkagi oldi uisuteel. Seal olin siis minagi ja ootasin muusikat. Ehkki oli kell juba kolmveerand 6, polnud muusikast kõppu ega kõbinat. Ajanäitaja oli juba 6 läbi, alles siis hakkas kõlakotta aeglaselt neid igatsetud "muusikere" ilmuma. Enne üks, siis kaks, ja aegamööda oli terve too pere kohal. Korraldasid mänguriistu, kõhisid, ja neil näis olevat igapidi üpris palju aega. Viimaks aja järele, mis näis igavikuna, hakkasid mängima. Kujutelin juba enne, kuidas orkester algab müriseva avamänguga, milles pörisevad pasunad ja helisevad trummid. Pardon, vastupidi ikka! /Tilluke trükiviga, ei maksa tähele panna. Õilsad sõnad ja kõrged mõtted lähevad sageli segi./

Läksin juba uisutee kaugemasse nurka selle vägeva mõju eest; ma räägin muidugi muusikast, mitte trükiveast. Aga... Elu on ilus, aga... saatust "nõogib".

Muusika, mis nüüd kuuldus, - vale puha, midagi ei kuuldunud esialgu, alles pärast, kui hästi kõlakoja lähedale nihkusin, siis kuuldus.

Nojah, muusika, mis ma siis kuulsin, sarnles umbes häälekesele, mida sünnitavad rotid ja hiired, kui neil on kõhuvalu. Ärge aga taeva pärast küsima minult tulge, milline see on, minge kuulake ise, ma ei mõista seda "mõju" hästi seletada. Lihtsalt ja selgelt: kõhuvalukontsert, mis aga vaevalt kuulda oli. Kui paar heli kuulsid, siis pidid neist terve viisi kokku seadma. Muusikaline "instinkt" areneb ja meie lugupeetud lauluõpetaja, kes muidu kaebab, et koorilaulus õpilased erilisel huvituvad vaid äraminemisest ja ainult kurikuulsale nimehüüdmisele ilmumisest, peaks aina rõõmustama selle üle.

Äkki jälle õnnetus: juba tükk lõppenudki. Kõik tormasid hirmsa ähmi-ga soendusruumi poole. Eks siis mina ka. Muljuda sai küll selles inimhulgas; igati püüdis külma eest ruttu ja ruttu sisse pääseda. Vähemalt üks kindel linn ja varjupaik, mis küll suurem pole kui rikka mehe koera-putka. Ta aga siiski on. Keskel isegi annab sooja, ohtrasti ka suitsu, mis ka rohkem sarnleb lõssilöödud samovarile. Ei ole midagi teihha, ajad on keihhvad!"

Selle "ahju" ümber siis kõik püüdsid end posituuri säada. Kes sai, oli õnnelik, ja nende silmad varsti, arusaadav, et suure rõõmu pärast, hakkasid nirstama pisaraid. Suur õnn, mis tublisti esines suitsuna, oli süüdi. Mõni "vilumatu" asetab oma käpikud ka veel "ahju" peale sooja, aga need varsti eraldasid sellast "jõledat" lehma, ja kui pahaaimav omanik nad sealt kõrvaldas, olid omändanud kindad hoopis kummalise värvi-nüansi. Midagi pruuni ja musta vahelmist. Traagiline!

Nüüd kanti ette elavamad tantsuviisid ja selletõttu liikus ka juba üksikuid paare libedal jääl tantsurütmis. Mis samme nad aga tegid, see vist jäi vaatlejaile rohkem kui uduseks. Igauks tantsis "omal viisil", ja üks hirmus lugu, et need jalad ka kuidagi hästi all püsida ei tahtnud.

Vaheaeg. Siis arendasid õpilased oma meelespidamisvõimet. Jumala pärast, et meelest ei unune eelmine tükk. Aga selleks oleks jatkunud järgmise tükini. Kasulik, eks? Inimene peab end ju mitmekülgselt arendama.

Mõned ettevõtlikumad lubasid ise muusikat teha, kõlakojas, selleks ju abinõusid leidub, nagu näiteks pliidirõngaid, puuhalgusid, tuletangi-
sid, vanu plekitükke, pool toolipõhje jne. Nüüdsel tehnika sajandil on kõik võimalik. Mineval aastal oli üks temperamendikas klass juba kasutanud neid, pakkudes oma kaasvõitlejaile muusikalist naudingut.

Ehkki igauks orkestrandest jõudumööda ja õige "inertsurikkalt" töötas, suurendades "muljeid" veel oma kõriga, ei tahtnud teised sellest aru saada. Pealegi, mis kõige hullem, nimetasid nad "heliloojaid" "põrunuks". Jah, õilsaist püüdeist pole ju kunagi pööbel aru saanud; kunstnike pole iial mõistetud!
T-d.

=====

Kirjavastused neile, kelle tööd ilmumata.

V.K.: Teie "Rukis" ootab korda.

T.L.: Teie "Kaljurahn" samuti.

"Enesekasvatuse-ringi koosolek" - jääb avaldamata. Oli sellest juba eelmises, mis juba pikemalt.

"T.T.G. kirjanduse-ringi ülevande" jääb järgn. nrisse täiendavate andmete hankimiste tõttu.

"Lorelei" tuleb järgn. nrisse.

"Võitlus trooni pärast" jääb arvatavasti üldse välja. Varem ei olnud ruumi, nüüd on vananenud.

G.M.: Järgmise numbriga jaoks ruumipuuduse ja materjali rohkuse tõttu.
Toimetus.

=====

Eesti Vabariigi XI. aastapäeva aktus.

Eesti Vabariigi XI. aastapäeva aktus peeti Tartu tütarlaste gümnaasiumis laupäeval 23.II. kella 1 ja 2 vahel.

Aktuse kõne pidas ajaloo õpetaja O. R a m m u l, õpilaste poolt kõneles V-c klassi õpilane A. T i i t s o.

Laulukoor õpetaja A. Nieländeri juhatsel kandis ette kolm laulu ja IV-c klassi õpilane L. L õ h m u s mängis klaveril ühe Griegi etüüdi.

Aktuse lõpetas koolijuhataja asemel, kes pidi aktuselt puuduma haiguse tõttu, inspectrice S. P r u u d e n, teatades ühtlasi, et õpetajate nõukogu on otsustanud anda 24. veebruari austipendiumi 100 krooni suuruses V-a klassi õpilasele Erna T i l l e m a n n'ile ja vanemate komitee sama austipendiumi 50 krooni suuruses IV-a klassi õpilasele Gerda K i n g u l e.

Aktus lõppes riigihümniga.

A.Raud.

=====